

DISKRIMINERINGS- OCH JÄMSTÄLLDHETSNÄMNDEN/Sektion

Parkering, avtalsvillkor, övervakningsavgift, modersmål, direkt diskriminering

Diarienummer: 7xx/2019

Utfärdat: xx.xx.2020

En sökande med svenska som modersmål ansåg att hans språkliga rättigheter hade kränkts och att han diskriminerats på grund av sitt språk, då han påförts en övervakningsavgift för felaktig parkering i ett privat fastighetsbolags område, trots att det avtalsvillkor som låg till grund för avgiften hade uttryckts enbart på finska, som han inte förstod.

Han hade parkerat sin bil i ett område där han sett en informationstavla med text på finska, svenska och engelska. Sökanden förstod svenska och engelska av dessa språk. På den tilläggs skylt som placerats under informationstavlan hade det funnits text enbart på finska om att också ett separat gästtillstånd behövdes för parkeringen. Sökanden hade inte som svenskspråkig faktisk möjlighet att förstå informationstavlan jämte tilläggs skyltar i den utsträckning som det fanns enbart finskspråkig text på skylten.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterade att parkeringsövervakningsbolagets officiella kontakt- och informationsspråk var finska, svenska och engelska och ansåg att svaranden inte hade lagt fram godtagbara grunder för varför information om det avtalsvillkor som lett till påförandet av en övervakningsavgift getts enbart på ett av de språk som det använder. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterade att svarandens förfarande att låta bli att ge uppgifter om förutsättningarna för godtagbar parkering på ett språk som företaget använde inte grundade sig på lagstiftningen.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ansåg att svaranden i parkeringsövervakningen utifrån modersmålet bemött sökanden på ett ofördelaktigare sätt än personer som är eller varit i en jämförbar situation då det påfört en övervakningsavgift för honom för parkering mot villkoren på så sätt att han utsatts för direkt diskriminering på grund av språket.

Nämnden förbjöd svaranden att upprepa sitt diskriminerande förfarande mot sökanden.

(Ej lagakraftvunnen)

Bakgrund till ärendet

Sökanden är svenskspråkig. Sökanden har parkerat sitt fordon i ett privat område, i vilket svarandeföretaget utövar parkeringsövervakning. Sökanden har fått en så kallad kontrollavgift i området. Vid ankomsten till parkeringsområdet finns det en informationstavla med följande text på finska, svenska och engelska:

- "Gästplatser"
- "4 h (7–23)"
- "Parkering tillåten enbart på de markerade platserna"
- "För parkering mot villkoren debiteras en kontrollavgift (60 €)" - "Genom att parkera godkänner du villkoren"

Därtill har det under informationstavlan funnits tre tilläggs skyltar, med följande text enbart på finska:

- "Pysäköinti edellyttää aina vierasluvan" (parkering förutsätter alltid gästtillstånd)
- "Vain Xtie 2 asukkaille" (enbart för invånare på Xvägen 2)
- "Vieraille" (för gäster)

Svaranden har på begäran av sökanden omprövat grunderna för kontrollavgiften, men inte funnit något skäl att annullera avgiften. Grunden för avgiften har varit att sökanden parkerat sin bil i ett privat parkeringsområde, i vilket en förutsättning för parkering varit ett parkeringstillstånd som beviljats för detta ändamål och som är framlagt i fordonet. Sökanden har inte haft ovan avsedda tillstånd i sitt fordon, varför han påförts en kontrollavgift.

Sökandens yrkanden

Sökanden har begärt att diskriminerings- och jämställdhetsnämnden förbjuder svaranden att diskriminera honom i fortsättningen.

Grunder för sökandens yrkanden

Sökanden är svenskspråkig och anser att hans språkliga rättigheter kränkts och att han diskriminerats på grund av sitt språk.

Han hade parkerat sin bil i ett område där han sett ovan beskrivna informationstavla. Informationstavlans text var på finska, svenska och engelska. Av dessa språk förstod sökanden svenska och engelska. Den tilläggs skylt som placerats under informationsskylten hade innehållit text som var enbart på finska och redogjorde för att ett separat gästtillstånd därtill behövdes för parkering. Sökanden hade som svenskspråkig inte faktisk möjlighet att förstå informationstavlan jämte tilläggs skylten i den utsträckning som det fanns enbart text på finska på skylten.

Jämfört med den större informationstavlan, med text på landets bägge officiella språk, har tilläggs skylten varit liten och separat och texten på denna hade varit enbart på finska. Detta var vilseledande, eftersom sökanden efter att ha läst den stora informationsskylten hade fått en uppfattning om att han tagit del av alla nödvändiga uppgifter.

Enligt svaranden hade husbolagets invånare en skyldighet att underrätta deras gäster om behovet av ett gästtillstånd. Om en gäst dock inte förstod kravet på finska, förstod han eller hon inte heller att be om ett gästtillstånd. På grund av ålder, hälsa eller en annan orsak är det möjligt att en invånare inte nödvändigtvis kom ihåg att fråga av en gäst om denne behövde tillståndet i fråga. I fortsättningen kan motsvarande oklarheter undvikas genom att lägga till tilläggsuppgifter på skylten på bägge officiella språk i landet.

Svarandens bemötande

Svaranden har bestridit det diskriminerande förfarandet.

Grunder för svarandens bemötande

I det objekt som avses i ansökan fanns det i enlighet med fastighetsägarens beslut inte allmän parkering som är öppen för alla. I området är det tillåtet att parkera enbart genom att hyra en parkeringsruta eller genom att av fastighetsinvånarna få ett separat gästparkeringstillstånd. Information om praxis rörande gästtillstånd hade getts till fastighetens invånare med meddelanden som delats till lägenheterna och fastighetsägaren hade delat ut ett separat gästtillstånd som skulle ges till invånarna. Det låg på fastighetsinvånarens ansvar att ge gästparkeringstillståndsбилjetten till en gäst för att sättas i bilen under tiden för ett besök.

Enligt fastighetsägarens regler fick en person som inte besökte någon på fastigheten i fråga och därför inte kunde få ett gästtillstånd inte parkera på gästplatserna i fastighetsområdet. Gästtillståndspraxis var redan i princip ett ärende som inte på omfattande sätt kunde redogöras för en person som inte var på väg till fastigheten i fråga. Enbart en invånare som de facto bodde i huset kunde informera sina gäster om införd praxis, liksom också om kravet att sätta det i bilen under tiden för besöket. Invånarna i husbolaget i fråga kunde i förväg berätta om detta till deras gäster på ett språk som de sinsemellan förstod. De kunde också förbereda sig på att ge gästtillstånd till sina gäster.

I Finland fanns det flera fastigheter med informativa tavlor och skyltar enbart på finska. Vid ankomst till fastighetsområdet kunde dock alla se skyltar om svarandens parkeringsövervakning på finska, svenska och engelska. Det viktiga var att skyltningen och den övriga informationen syntes klart. Då kan personer som inte förstår skyltens budskap eller symbolik, utreda detta innan de avlägsnar sig från bilen.

Skytningen och de övriga instruktionerna till invånarna var tillräcklig på så sätt att invånarnas gäster förstod att sätta det gästparkeringstillstånd som fastighetsägaren kräver i sin bil.

Den föredragandens anförande

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden anser att svaranden diskriminerat sökanden på grund av språket och förbjuder svaranden att upprepa diskrimineringen.

Frågeställning

I ärendet handlar det om huruvida svaranden diskriminerat sökanden utifrån hans språk.

Motiveringar

Tillämpliga rättsakter

Diskrimineringslagen (1325/2014) tillämpas enligt dess 2 § 1 mom. på såväl offentlig som privat verksamhet.

Enligt 8 § 1 i diskrimineringslagen är diskriminering bland annat utifrån språk förbjuden. Enligt 10 § i diskrimineringslagen ska direkt diskriminering anses förekomma när någon på grund av en

omständighet som gäller honom eller henne som person behandlas på ett ofördelaktigare sätt än någon annan har behandlats, behandlas eller skulle behandlas i en jämförbar situation.

Enligt 11 § 1 mom. i diskrimineringslagen är särbehandling inte diskriminering, om behandlingen föranleds av lag och annars har ett godtagbart syfte och medlen för att uppnå detta syfte är proportionerliga. Enligt 2 mom. i paragrafen är särbehandling är emellertid berättigad också när det inte finns några bestämmelser om legitim grund, om särbehandlingen har ett godtagbart syfte med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och medlen för att uppnå syftet är proportionerliga.

Enligt regeringen proposition till diskrimineringslagen avses med ogynnsam behandling en behandling, antingen en gärning eller en försummelse, genom vilken den som utsätts för förfarandet behandlas ofördelaktigare än andra. Det kan således handla om att exempelvis begränsningar, krav, belastningar eller förpliktelser uppställs bara för en viss person eller grupp av personer samt att till exempel förvägra eller begränsa allmänt tillgängliga förmåner, tjänster eller rättigheter. Kravet på jämförbara situationer syftar på den allmänna principen om att alla ska behandlas på samma sätt i likadana situationer.

Om situationerna är jämförbara i den bemärkelse som avses i paragrafen, bör de kunna likställas med varandra när det gäller juridiskt relevanta faktorer. (RP 19/2014 rd s. 70.)

Enligt regeringens proposition förutsätter diskrimineringsförbudet inte att alla alltid ska behandlas på exakt samma sätt. Det säger sig självt att till exempel en näringsidkare får betjäna sina kunder på olika språk utan att det betraktas som diskriminering. Av diskrimineringsförbudet följer emellertid inte heller skyldighet att bemöta människor på olika sätt i enlighet med deras individuella behov, om det inte rör sig om sådana i den föreslagna 15 § avsedda rimliga anpassningar som behövs för personer med funktionsnedsättning. Diskrimineringsförbudet medför inte till exempel skyldighet för en näringsidkare att tillhandahålla tjänster på alla språk som kunderna använder. Det kan däremot vara fråga om diskriminering, om en näringsidkare vägrar att, på de språk som är tillgängliga, betjäna en person på grund av personens modersmål. (RP 19/2014 rd s. 70.)

Bedömning av ärendet

Diskriminerings- och jämställdhetsnämndens behörighet rörande sökandens krav

Sökanden har krävt att diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ger ett yttrande om huruvida de språkliga rättigheter som tryggats för sökanden i grundlagen tillgodosetts i den situation som beskrivits i ansökan på det sätt grundlagen förutsätter.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden övervakar efterlevnaden av diskrimineringslagen med stöd av 18 § i den nämnda lagen. Nämnden kan med stöd av 20 § i diskrimineringslagen inom ramen för sin behörighet bland annat förbjuda en part att fortsätta eller upprepa diskriminering.

Enligt 1 § i diskrimineringslagen är lagets syfte bland annat effektivisera rättsskyddet för en person som utsätts för diskriminering. Enligt 7 § 1 mom. i förvaltningslagen ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Enligt regeringens proposition om förvaltningslagen innebär serviceprincipen och skötsel av uppgifterna med gott

resultat att ärendena ska kunna utträttas på ett sätt som både för myndigheten och för den som utträttar ärenden hos myndigheten är så snabbt, smidigt och enkelt samt kostnadsinbesparande som möjligt (RP 72/2002 rd s. 57).

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden anser att den kan pröva sökandens ansökan som ett krav på att förbjuda svaranden att fortsätta eller upprepa diskrimineringen och följaktligen som en fråga om huruvida svaranden diskriminerat sökanden på det sätt som avses i diskrimineringslagen.

Diskriminerings- och jämställdhetslagen konstaterar för klarhetens skull att den inte har behörighet att avgöra det ärende som gäller annulleringen av kontrollavgiften av den privata parkeringsövervakningen. Nämnden kan på ovan konstaterade sätt utreda ärenden enbart i den utsträckning som det handlar om diskriminering av sökanden på det sätt som förbjuds i diskrimineringslagen.

Om parkering i ett privatområde

Parkering utan tillstånd av fastighetsägaren eller -innehavaren är förbjuden i ett privat område. Parkeringen i privata områden övervakas ofta av privata parkeringsövervakare. I allmänhet leder felaktig parkering i ett privat område till en kontrollavgift som påförs av ett företag som övervakar privat parkering och beloppet på denna och relaterade anvisningar har meddelats i anslutning till parkeringsplatsen. (Trafikskyddet, <https://www.liikenneturva.fi/fi/liikenteessa/saannot-ja-liikennemerkit#33abdcea>, besök 30.11.2020.)

Enligt högsta domstolens avgörande om privat parkeringsövervakning HD 2010:23 har en fastighetsägare och -innehavare rätt att ge förordnanden om användning av det område som de äger eller besitter, såvida inte det förbjudits i lagstiftningen. Bestämmelserna om parkering i ett privat område i 28 § 2 mom. i vägtrafiklagen (som gällde vid den tidpunkten) hindrar inte en fastighetsägare eller -innehavare från att med villkor som de fastställt tillåta parkering i området, och följaktligen inte heller från att ingå ett avtal om med vilka villkor det är tillåtet att parkera i det område som de äger och vilka påföljderna är vid överträdelse av avtalsvillkoren (HD 2010:23, 9 punkten).

I sin dom konstaterade högsta domstolen att då det handlade om ett område som på omfattande sätt markerats med informationstavlor, vilka redogjorde för de parkeringsvillkor som ska iakttas i området, påföljderna vid överträdelse av dessa och förbindelsen till villkoren genom att parkera, skulle det anses att fordonsföraren blivit medveten om att det handlade om ett privat område, i vilket parkering är förbjuden och att parkering i strid med förbudet är förknippad med en kontrollavgift på 40 euro. En förare som i strid med förbudet hade velat parkera sitt fordon i området kunde i dessa förhållanden ges en avtalsbaserad skyldighet att betala en kontrollavgift. (HD 2010:23, punkt 15.)

Bedömning av svarandens förfarande

Uppkomsten av diskrimineringsantagande

Enligt 28 § i diskrimineringslagen ska, när ett ärende som gäller diskriminering eller repressalier behandlas i domstol eller av någon annan myndighet, den som inlett ärendet lägga fram utredning om de omständigheter som yrkandet grundar sig på.

Om det utifrån de utredningar som lagts fram under behandlingen kan antas att förbudet mot diskriminering eller repressalier har överträtts, ska motparten för att upphäva presumptionen visa att förbudet inte har överträtts.

En diskrimineringspresumtion uppkommer om det utifrån de omständigheter som den som inlett ärendet har lagt fram eller utifrån andra omständigheter som uppdragats vid behandlingen kan antas att förbudet mot diskriminering eller förbudet mot repressalier har överträtts. I första hand ska den som inlett ärendet lägga fram sådana bevis för händelseförloppet och fakta i övrigt utifrån vilka det enligt en objektiv bedömning kan antas att förbudet mot diskriminering eller förbudet mot repressalier har överträtts. Enbart ett påstående eller en misstanke om överträdelse av diskriminerings- eller repressalieförbudet är inte tillräckligt för att en presumtion ska uppkomma. (RP 19/2014 rd, s. 93)

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar att språklagen inte tillämpas på privata företags verksamhet utifrån 3 § i lagen. Svaranden är en enskild näringsutövare, på vilken enskilda personers språkliga rättigheter som gäller de nationalspråk som avses i språklagen inte tillämpas. Inte heller i aktiebolagslagen finns det föreskrifter om de språk som ska användas i aktiebolagsverksamhet.

Ovan har det redan konstaterats att en näringsidkare kan betjäna sina kunder på olika språk utan att detta utgör diskriminering. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har tidigare i sitt avgörande från 11.6.2018 i ärendet 286/20127 ansett att svarandebolaget hade diskriminerat sökanden direkt utifrån hans språk, då disponenten i ett bostadsaktiebolag inte svarat på e-postmeddelanden på engelska vilka sänts av den engelskspråkiga sökanden till disponenten, trots att engelska utifrån en mottagen utredning var ett av bolagets kontaktspråk.

Utifrån den utredning som mottagits av svaranden i detta ärende finns det en informationstavla om övervakningen på finska, svenska och engelska vid ankomst till de områden i vilka svaranden utövar parkeringsövervakning. Det ska med andra ord anses att svarandens kontakt- och informationsspråk är finska, svenska och engelska.

Det är dock ostridigt att skyltarna i området partiellt funnits enbart på finska. Svaranden har åberopat den gästtillståndspraxis som varit i användning. I denna utsträckning ska det konstateras att denna praxis, som är ett väsentligt villkor för tillåten parkering, har informerats på den mindre informationstavlan enbart på finska. Sökanden har ansett att informationen i denna utsträckning varit partiellt vilseledande, eftersom han förmodat att de väsentliga avtalsvillkor som leder till påförande av en kontrollavgift i sin helhet framgår av den större informationstavlan, på vilken villkoren meddelats på tre olika språk. Sökanden har ansett att han som svenskspråkig inte haft faktisk möjlighet att förstå informationstavlan jämte tillägsskylten i den utsträckning som det funnits enbart finskspråkig text på tillägsskylten.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden anser att svaranden inte lagt fram godtagbara grunder för varför de avtalsvillkor som lett till att en kontrollavgift påförts informerats på enbart ett av de språk som svaranden använder. Utifrån en objektiv bedömning har det i ärendet uppkommit en presumtion om att svaranden i utövandet av parkeringsövervakningen i området bemött sökanden på ett ofördelaktigare sätt på

grund av dennes modersmål än personer som är eller befunnit sig i en jämförbar situation, då svaranden påfört en kontrollavgift för parkering i strid med villkoren. I det aktuella ärendet utgörs personer i en jämförbar situation av personer som av svaranden fått information om väsentliga förutsättningar för godtagbar parkering på något att de kontaktspråk som svaranden använder och personen förstår.

I ärendet har det följaktligen i denna utsträckning uppkommit en diskrimineringspresumtion som gäller direkt diskriminering på grund av språk.

Upphävande av diskrimineringsantagande

I 28 § i diskrimineringslagen föreskrivs det att om det utifrån de utredningar som lagts fram under behandlingen kan antas att förbudet mot diskriminering eller repressalier har överträtts, ska motparten för att upphäva presumtionen visa att förbudet inte har överträtts

Enligt 11 § 1 mom. i diskrimineringslagen är särbehandling inte diskriminering, om behandlingen föranleds av lag och annars har ett godtagbart syfte och medlen för att uppnå detta syfte är proportionerliga

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar för det första att det i Finland inte finns någon lag om privat parkeringsövervakning. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar att svarandens förfarande om att inte lämna uppgifter om förutsättningar för godtagbar parkering på ett språk som är ett språk som företaget använder inte baserar sig på lagen.

Enligt 11 § 2 i diskrimineringslagen är särbehandling emellertid berättigad också när det inte finns några bestämmelser om legitim grund, om särbehandlingen har ett godtagbart syfte med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och medlen för att uppnå syftet är proportionerliga.

Enligt 6 § 2 mom. i Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bland annat språk.

Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna förbjuder diskrimineringsförbudet i grundlagen all slags åtskillnad mellan människor även om åtskillnaden baserar sig på skäl som uttryckligen nämns i diskrimineringsbestämmelsen. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett sätt som är godtagbart med tanke på systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Detta framgår också av den valda ordalydelsen "utan godtagbart skäl särbehandlas". De krav som ska ställas på motiveringarna är dock höga, i synnerhet för de förbjudna åtskillnadsgrunder som räknats upp i bestämmelsen. (RP 309/1993 rd s. 44.)

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar att språk, såväl i grundlagen som i diskrimineringslagen, separat räknats upp som en förbjuden diskrimineringsgrund.

Med beaktande av det diskrimineringsförbud som ingår i 6 § 2 mom. i grundlagen anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden att svaranden inte utifrån den mottagna utredningen lagt fram mål för sitt förfarande vilka är godtagbara med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna eller en

annan godtagbar grund. Följaktligen är det inte nödvändigt att i ärendet bedöma om bolagets metoder för att uppnå sitt mål varit proportionerliga.

Slutsats

Utifrån ovan konstaterade grunder anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden att svaranden inte kunnat häva den diskrimineringspresumtion som uppkommit i ärendet. Nämnden förbjuder svaranden att upprepa sitt diskriminerande förfarande mot sökanden.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämndens beslut

Diskriminerings- och jämställdhetsnämndens beslöt att godkänna föredragandens förslag.

Lagrum

Finlands grundlag (731/1999) 6 § 1 och 2 mom.

Diskrimineringslagen (1325/2014) 1 §, 2 § 1 mom., 8 § 1 mom., 10 §, 11 §, 20 § och 28 §

Förvaltningslagen (434/2003) 1 §

Ändringssökande

Anvisning för ändringssökande har bifogats.

Ärendet har avgjorts av Outi Anttila (ordförande), Merja Heikkonen, Husein Muhammed, Niina Mäntylä och Milka Sormunen. Föredragande i ärendet Maija Salmi Lipiäinen.